

DAVID DE CREMER

Aangekondigde verrassing

Bewondering alom voor de recordwinst van de Amerikaanse zakenbank Goldman Sachs. Dat is immers hoopgevend voor een herstel van de economie. Er waren ook kritische klanken te horen. De recordwinst werd behaald door veel risico's te nemen, terwijl Goldman Sachs zomaar even enkele maanden geleden 10 miljard dollar aan noodkredieten had ontvangen van de Amerikaanse overheid. Heeft de oude vos zijn kwalijke streken dan toch niet verloren?

De publieke opinie leek gesust toen het ernaar uitzag dat de banken geen risicovol gedrag meer vertoonden en zich als voorzichtige huisvaders opstelden. De oude economische wijsheid werd omarmd dat verandering in het gedrag een duidelijk signaal is dat men de zaken echt anders wil aanpakken. Vanuit een psychologisch perspectief is die zienswijze te beperkt, omdat twee verschillende gedragingen - risico nemen versus geen risico nemen - nog altijd door hetzelfde motief geleid kunnen worden. En dat is hier duidelijk het nastreven van het eigenbelang. Voorzichtig zijn om het eigenbelang niet te schaden en zodra het even kan - omwille van de overheidssteun - snel alle teugels loslaten om datzelfde eigenbelang te dienen. Ook de bonussen werden snel in ere hersteld. Goldman Sachs heeft voor dit jaar 1,1 miljard euro opzijgezet voor salarissen en bonussen. Dat benadrukt weer dat veel winst maken beloning oplevert. Het valt te verwachten dat werknemers weer gemotiveerd zullen zijn om meer risico's te nemen.

Wie is daardoor ver-

Iedereen is ervan overtuigd dat bonussen een voorwaarde zijn om de beste mensen te behouden.

rust? Het is een aangekondigde verrassing, die er geen is. Men kan namelijk verwachten dat er weinig zal veranderen na een crisis als de organisatie weigert persoonlijke opofferingen te maken om het systeem aan te passen. Banken hebben tot nu toe inderdaad weinig ondernomen om het eigen functioneren te bekritisieren. Bovendien hebben mensen in het algemeen een sterke neiging om een statusquo te behouden. Daarom zullen oude tradities zoals bonussen niet snel verdwijnen. Iedereen heeft zichzelf ervan overtuigd dat die een voorwaarde zijn om de beste mensen te behouden. Ten slotte is het nastreven van eigenbelang synoniem geworden voor het meer verantwoorde concept van winstbejag, zodat het moeilijk zal worden dat gedachtenpatroon te veranderen.

Hopelijk zal dit ene voorbeeld de financiële markt er niet van weerhouden naar een economie toe te groeien met reflectie en langetermijndenken hoog in het vaandel.

David De Cremer is hoogleraar behavioural business ethics aan de Rotterdam School of Management en de London Business School en wetenschappelijk directeur van het Erasmus Centre of Behavioural Ethics.

Opinie

Groeinorm voor ziekteverzekering mag niet omlaag

